

Carteluri, politică liberală și dictatură economică

Evenimentele petrecute în ultimul timp pun într-o lumină stranie politica economică a Partidului Liberal. Într-adevăr, ministrul Industriei și Comerțului, hotărînd să ducă pînă la capăt politica lui aparent haotică, dar care, în fond, tinde cu o forță elementară la instaurarea dictaturii economice, se vede contracarat – în momentul în care se pregătea să lovească cartelurile industriale – de voința hotărîtă a acestor carteluri, exprimată conștient și categoric de șeful său politic.

Fapt divers, dar plin de învățăminte, care dezvăluie resorturile adînci ale politicii economice a Partidului Liberal, care ne îndreptățește să punem la îndoială și sinceritatea loviturilor d-lui Manolescu-Strunga împotriva cartelurilor.

Moștenitori ai tradiției lui Vintilă Brătianu, liberalii nu uită că scopul esențial al stăpînirii puterii politice este dobîndirea de avantagii economice cu ajutorul organizației de stat. Numai că, de astă dată, organizarea exploatării prin stat se complică prin faptul existenței în sînul Partidului Liberal a

două grupări antagoniste. Supus contaminărilor psihice, a atmosferei politice existente la noi după 1930, Partidul Liberal n-a putut scăpa nici el sciziunii pe « generații ». Ceea ce în limbaj ordinar se traduce prin participanți și neparticipanți la întreprinderile liberale.

Primul grup, al celor din cetate, condus de d-l Dinu Brătianu, are ca animator pe d-l Tancred Constantinescu, ca financiar pe d-l Victor Slăvescu, ca « industriaș », pe d-l G. Leon, ca blazon « vintilismul » și ca pivot sistemul compus din Creditele Financiare, Creditul Industrial, Banca Românească cu industriile, afacerile, institutele științifice și presa aferentă.

Al doilea grup, la putere, dar afară din cetate, condus de d-l G. Tătărescu, are ca animator pe d-l Victor Antonescu și ca pivot aspirațiile industriale și comerciale ale d-lor Bejan, Berberian, Azanorian etc. S-a ajuns astfel la situația paradoxală ca puterea efectivă să fie în mîna unora, pe cînd nevoia utilizării ei să o resimtă ceilalți. Cîtă vreme tineretul liberal a sperat că va putea înlocui în chip firesc grupul bătrînilor la conducerea întreprinderilor liberale, raporturile celor două grupuri s-au mărginit la revoluții de felul celei întreprinse de ing. Bejan la conducerea Organizației de la Ploiești. Cînd însă s-a vădit că locurile bătrînilor liberali erau destinate descendenților lor legitimi și direcți și nu succesorilor politici, tineretul a început să se miște. Mișcarea s-a accentuat în momentul în care bătrînii liberali au încercat să folosească stăpînirea politică a « tinerilor » pentru realizarea doleanțelor proprii. Partidul Liberal a ajuns, în chipul acesta, să dea spectacolul unei lupte înfundate între cele două « generații ».

Astfel, lucrînd cu discreția care-l caracterizează, d-l Victor Slăvescu, în trecerea pe la Ministerul de Finanțe, dacă n-a reușit să restabilească echilibrul bugetar al statului, a izbutit să echilibreze bilanțurile întreprinderilor liberale, greu încer-

cate de cinci ani de criză în opoziție. Prin neglijarea sistematică a încasărilor, numită « degrevare fiscală », a refăcut rentabilitatea unei prime categorii de întreprinderi. Prin *Legea bancară*, sub numele de « încurajare a fuziunilor », a înlesnit acapararea băncilor mici de către Banca Românească (exemplu : Banca Basarabiei), în vreme ce această bancă era pusă la adăpostul efectelor conversiunii, prin trecerea întregului său portofoliu agricol asupra Băncii Naționale, despăgubită, la rîndul ei, de stat prin așa-numita « finanțare a conversiunii ».

Calcularea acestei « finanțări » la 7 miliarde lei, atunci cînd pagubele nu erau decît de 3,5 milioane, i-a îngăduit ca, la plecarea sa din minister, să mijlocească Creditului Industrial, din această despăgubire, un ajutor de nu mai puțin decît 1 miliard lei, ca preț al trecerii sale în fruntea acestei instituții. În același timp, Banca Românească, asociată cu grupul « Cagero », își asigura împărțirea beneficiilor monopolului, de fapt, al comerțului exterior prin consumații. Pe lîngă alte încercări, mai mult sau mai puțin izbutite (monopolul alcoolului, petrolului, cafelei, cimentului etc.)...

Stimulată de aceste inițiative, tabăra adversă nu s-a lăsat mai prejos. Mai întîi, prin afaceri lăturalnice.

Astfel, în vreme ce, la București, primarul municipiului obținea, pentru fiul său, concesiunea exclusivă a transporturilor cu autobuzele, « tineretul » liberal obținea concesiunea cazinourilor și tot ce se putea concesiona în orașele din provincie.

Încurajat de sugestiile primite în cursul campaniei sale în favoarea exportului de fructe în Germania, d-l Manolescu-Strunga a devenit animatorul tineretului. Ajuns ministru al Industriei și Comerțului, acesta, cu îndrăzneala și incoerența care-i caracterizează acțiunile, a conceput, nici mai mult, nici mai puțin, decît ideea unei vaste operații, menită să scoată puterea financiară din mîinile bătrînilor liberali, nu pentru

a schimba natura Partidului Liberal din partid bancar în partid de mase, ci pentru a-i lua el locul.

Inspirat direct de prietenul său dr. Schaht, prima sa idee a fost trecerea monopolului, de fapt a comerțului exterior, din mâinile grupului « Cagero » – Banca Românească în mâinile unor întreprinderi controlate direct de domnia-sa. Sistemul, jenînd însă operațiile acestui consorțiu și amenințînd, odată cu stabilitatea monetară, situația Băncii Românești, debitoare în străinătate, și reputația științifică a d-lui V. Slăvescu, insuficient de suplă pentru a se adapta noii situații – prima echipă a încercat să zădărnicească planurile ministrului de Industrie.

Au urmat cunoscutele evenimente naționale și internaționale, care au dus la lichidarea primei echipe și înscăunarea celei de a doua, cu sprijinul factorului constituțional, cîștigat de abilitatea d-lui Tătărescu. Se știe, de altfel, că numirea d-lui Gr. Dumitrescu la Banca Națională s-a făcut împotriva voinței d-lui Dinu Brătianu și numai în schimbul numirii d-lui Costinescu la Ministerul Sănătății.

Odată stăpîn pe Institutul de Emisiune, « tineretul » liberal a știut să profite, realizînd asanările societății « Buhuși » și ale Băncii de Credit, unde a instalat oamenii lui de încredere.

Socotindu-se, după pilda dr.-ului Schaht, stăpîn al vieții economice românești, îndrăzneala d-lui Manolescu-Strunga nu a mai cunoscut margini. Din nefericire, pentru el, a sărit peste cal, atacînd cartelurile industriale, ultimele linii de rezistență ale bătrînilor.

Cîtă vreme activitatea Ministerului Industriei s-a dezvoltat alături și paralel cu aceea a vechii finanțe liberale, bătrînii au stat liniștiți, mulțumindu-se numai cu numirea d-lui Dinu Brătianu la președinția Grupului H. De îndată însă ce ministrul Industriei și Comerțului a atins interesele ei, bătrînii s-au zburlit și, indignați poate și de reaua-voință a d-lui

Tătărescu, de a legaliza trecerea autobuzelor la S.T.B.¹, au pus pe d-l Dinu Brătianu să intre în acțiune împotriva ministrului de Industrie.

Epilog : « Să mă ierți și să mă iubești, pentru că toți suntem români, mai mult sau mai puțin onești ».

Note

Articol apărut în *Prezentul*, an I, nr. 62, 14 aprilie 1935, p. 1. Semnătura : Ion Luca.

În acele luni (între februarie și iunie), Mircea Vulcănescu semna în *Prezentul* (cu pseudonimul Veritas) « Cronica externă ».

În lista lucrărilor proprii din decembrie 1940, Vulcănescu include titlul acestui articol, cu mențiunea : « Anonim (Ion Luca) ».

¹ Societatea de Tramvaie București.